

NAISTEN OIKEUDET -JUHLARAHAN KUTSUKILPAILU

Valtiovarainministeriön asettama juhlarahalautakunta järjestää kutsukilpailun *Naisten oikeudet* -juhlarahan taiteellisen suunnittelun toteutuksesta. Aiheesta lyödään nimellisarvoltaan 20 euron hopeinen juhlaraha vuonna 2026. Naiset pääsivät valtion virkoihin vuodesta 1926 lähtien ja ensimmäinen naisministeri nimitettiin myös vuonna 1926. Juhlarahalla halutaan korostaa valtion virkoihin pääsyn merkitystä naisten yhteiskunnallisen aseman edistäjänä.

NAISTEN OIKEUDET

Juhlaraha korostaa valtion virkoihin pääsyn merkitystä naisten yhteiskunnallisen aseman edistäjänä. Kun juhlistamme naisten pääsyä valtion virkoihin sata vuotta sitten, jaamme tietoa yhdestä tärkeästä merkkipaalusta sukupuolten välisen tasa-arvon historiassa. Samalla esitämme kannanoton tasa-arvon merkityksestä yhteiskunnan kehitykselle – eräänlaisen tulevaisuuspuheenvuoron.

Laki naisen kelpoisuudesta valtion virkaan säädettiin vuonna 1926. Lain merkitystä voidaan arvioida osana sitä kehitystä, joka käynnistyi 1800-luvulla. Vuodesta 1870 alkaen naisille oli mahdollista päästä yliopistoon erillisen luvan turvin, ja opintojen ja tutkintojen tuoma pätevyys edisti omalta osaltaan pyrkimyksiä naisten työalojen laajentamiseksi. Naiset pääsivät 1800-luvun jälkipuolella valtion virastoihin teknisluonteisiin tehtäviin, ja vuosisadan vaihteessa naisia alkoi päästä valtion niin kutsuttuihin palkkiovirkoihin. Näitä oli esimerkiksi posti- ja lennätinlaitoksen sekä rautateiden palveluksessa ja opetussektorilla. Vuonna 1912 noin seitsemän prosenttia valtion henkilöstön määrästä oli naisia.

Vuoden 1926 lain ja siihen liittyvän asetuksen tarkoitus oli yhtäältä vahvistaa naisten pääsy valtion virkoihin ja toisaalta määritellä, mitkä virat pysyivät edelleen naisilta suljettuina. Naisten koulutuksen laajentuessa heidän mahdollisuuksiaan päästä periaatteessa vain miehille kuuluviin virkatehtäviin alettiin helpottaa erivapausmenettelyllä, mutta menettelyn soveltaminen oli tapauskohtaista eikä menettely myöskään mahdollistanut pääsyä korkeimpiin virkoihin. Miehille varattiin edelleen iso joukko virkoja esimerkiksi ulkoasiain hallinnossa sekä puolustus- ja oikeuslaitoksessa. Naisille puolestaan varattiin muutamat virat naisvankiloissa, kouluhallituksen tarkastajina ja kotitaloustarkastajana maataloushallituksessa. Täydellistä tasa-arvoa ei siis vieläkään saavutettu, ja perustelut olivat sukupuolitettuja. Naisilla ei esimerkiksi katsottu olevan johtamistaitoa eikä arvovaltaa, joten he eivät soveltuneet päällikkövirkoihin.

Ulkoasiain hallinnon virkoja ja tuomarin virkoja (sotatuomioistuin pois lukien) koskeneet rajoitukset kumottiin seuraavana vuonna, mitä voitaneen pitää merkinä siitä, että vuoden 1926 lain puutteet tunnustettiin. Naisten Ääni -lehdessä (no:t 22/23) naisten virkakelpoisuudesta iloittiin täysin vasta muutosten myötä vuonna 1927: "--- hallitus on nyt poistanut naisten virkauralta valtion palveluksessa oikeudentuntoa loukkaavimmat ja käytännössä merkitsevimmät rajoitukset." Samalla todettiin, että edistys tapahtui asteittain. Näin todellakin oli, ja muodollisen tasa-arvon tiellä oli vielä tärkeitä merkkipaaluja saavuttamatta. Avioliittolaki asetti puoliset eriarvoiseen

asemaan, mutta siihen saatiin muutos pian. Kirkon ja puolustusvoimien palveluksessa muodollinen tasa-arvo saavutettiin toisaalta vasta 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä.

Tie valtion virkoihin oli siis kaikkea muuta kuin suoraviivainen, mutta tasa-arvolle löytyi vastustuksen vastapainoksi myös laajalti puolestapuhujia. Naisliike kannatti naisten tasavertaista kohtelua paitsi käytännöllisistä myös periaatteellisista syistä ja sai tukea edistyksellisiltä miehiltä. Varhaisen naisliikkeen keskeinen viesti oli aikanaan, ettei tasa-arvon tavoittelussa ollut kyse yksipuolisesti naisten edun ajamisesta vaan koko yhteiskunnan – ja ihmiskunnan – edusta.

Naisten aseman historia osoittaa, että edistyminen on asteittaista, välillä hidastakin ja välillä tapahtuu suoranaista taantumista. Suomessa naisten osuus poliittisista päättäjäistä jopa väheni 1900-luvun lentävän lähdön jälkeen. Miina Sillanpää toimi ministerinä vuosina 1926–1927, mutta hänen jälkeensä oli hiljaista ja vasta 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä naisministerien määrä on noussut merkittävämmiin. Naisten kokema väkivalta ja palkkaepätasa-arvo ovat esimerkkejä tasa-arvokehitystä edelleen piinaavista ongelmista, joihin ei voida puuttua yksittäisin keinoin. Tarvitaan lainsäädäntöä ja asennemuutosta – aivan kuten 1920-luvullakin. Kehityksessä voidaan taantua yllättävän nopeastikin, ja tällä hetkellä elämme ja todistamme sellaista vaihetta globaalisti. Tässä tilanteessa historia voi antaa inspiraatiota tehdä työtä muutoksen hyväksi ja auttaa uskomaan muutoksen mahdollisuuteen.

Lähde: Oulun yliopiston Suomen ja Pohjois-Euroopan historian professorin Tiina Kinnusen kirjoittama asiantuntijalausunto juhlarahalautakunnalle. Lausunto on kokonaisuudessaan luettavissa kilpailuohjelman liitteessä 2.

JUHLARAHAT

Juhlarahat ovat keräilyesineitä, jotka välittävät suomalaiselle yhteiskunnalle ja valtiolle tärkeitä arvoja. Juhlarahojen aiheiden tulee pääsääntöisesti kattaa laajempia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia, vaikka kyse olisikin yksittäisten henkilöiden, tapahtumien tai ilmiöiden muistamisesta. Suomessa on lyöty ja laskettu liikkeeseen juhlarahoja vuodesta 1951 lähtien, jolloin julkaistiin Helsingin olympiakisojen juhlaraha.

Jokaisesta suomalaisesta juhlarahasta julkaistaan asetus. Asetuksen myötä juhlarahat saavat virallisen asemansa ja nimellisarvonsa, mikä tekee kaikista juhlarahoista laillisia maksuvälineitä Suomessa.

Juhlarahojen myyntihinnat ovat yleensä korkeampia kuin niiden nimellisarvot. Vaikka juhlarahat ovat laillisia maksuvälineitä, ne eivät ole käyttörahoja eikä niitä siten ole tarkoitettu käytettäväksi maksuliikenteessä.

SUUNNITTELUKILPAILUN SÄÄNNÖT

Kutsukilpailussa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä, jotka pohjautuvat soveltuvin osin Suomen Taiteilijaseuran kuvataidekilpailujen sääntöihin. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä.

Tämä kilpailuohjelma julkaistaan **18.6.2025** ja kilpailuohjelma on nähtävillä Suomen Taiteilijaseuran internetsivuilla.

Kilpailuohjelma on hyväksytty Suomen Taiteilijaseurassa 17.6.2025.

1. OSALLISTUJAT

Kutsukilpailuun kutsutut taiteilijat ovat Rosita Kivinen, Riikka Puronen ja Inni Pärnänen.

2. JUHLARAHAN KUVAUS

Juhlaraha on nimellisarvoltaan 20 euroa, ja lyödään Ag925 hopeaseoksesta. Rahan halkaisija on 38,60 mm, siinä on kulutusreuna ja sileä ulkoreuna.

3. KILPAILUTYÖT

Malli

Kilpailuehdotuksiin tulee sisältyä huolellisesti viimeistellyt mallit rahan kummastakin puolesta erikseen. Mallien tulee olla tehty kestävästä ja mattapintaisesta materiaalista (esim. kipsi tai muovi) sekä olla väriltään valkoisia. Sivulla 7 esitetään rahan mallille asetettavat tekniset vaatimukset ja sivulla 8 on kuvattuna mallin mitat. Kilpailijat sitoutuvat toimittamaan kirjallisen selityksen designin kuva-aiheesta. Kilpailijat voivat jättää myös muuta ehdotustaan valaisevaa materiaalia.

Vaihtoehtoisesti mallit voidaan toteuttaa 3D-tulosteina. Tällöin kilpailijan tulee liittää ehdotukseensa sähköinen tiedosto USB-tikulla 3D-malleista (1:1 3D STL-tiedostomuotoisen kuvan 3D-malli) fyysisten 3D-mallien lisäksi. Kilpailijan tulee poistaa kaikki mahdolliset tekijätiedot tiedostoista. Tiedostoja voidaan hyödyntää kohdassa 5. MUUT EHDOT JA TEKIJÄNOIKEUDET edellytettävässä juhlarahan viimeistelyssä.

Rahassa on oltava seuraavat yksityiskohdat:

- vuosiluku "2026"
- arvomerkintä "20 €"
- teksti "Suomi Finland"
- teksti "Naisten oikeudet Kvinnors rättigheter"
- juhlarahan mallissa halkaisijaltaan 12 mm kokoinen ympyrä rahan lyöjän logoa varten
- taiteilijan sukunimen alkukirjain, jonka mallissa tulee olla "A" anonymiteetin vuoksi

Halutessaan suunnittelija voi hyödyntää muita tekstejä rahan kuva-aiheessa. Kaikki juhlarahassa esiintyvät tekstit tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi. Suunnittelijan tulee ottaa huomioon juhlarahan pieni kuvapinta kuva-aiheen ja tekstien suunnittelussa.

Euroopan unionin neuvoston päätösten (Collector coins – Council conclusions 5.XI.2002) mukaisesti juhlarahoissa ei saa käyttää kuvia, jotka ovat samankaltaisia kuin euromääräisissä käyttörahoissa.

Mikäli juhlarahan kuva-aiheena on ihmishahmo, tulisi tämän kuvata ihmisyyttä pikemmin kuin tunnistettavaa yksilöä. Juhlarahoissa ei tulisi käyttää kuva-aiheena tunnistettavia henkilöitä, ellei juhlarahan aihe nimenomaisesti liity tiettyyn henkilöön.

Vaikka juhlarahojen aiheet useimmiten juontavat historiasta, juhlarahat ovat oman aikansa tuotteita. Teosten tulee olla tekijänsä itsenäisiä taideteoksia.

Juhlarahan suunnittelukilpailun osallistujilta toivotaan taiteellisia, aiheen- ja ajanmukaisia sekä toteutuskelpoisia kilpailuehdotuksia.

4. KILPAILUEHDOTUSTEN NIMEÄMINEN JA YHTEYSTIEDOT

Kilpailuehdotukset on varustettava nimimerkillä ja mukaan on liitettävä samalla tunnuksella varustettu suljettu kirjekuori, joka sisältää tekijän yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite).

5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET

Kilpailuehdotukset tai niiden osat eivät saa olla aikaisemmin julkistettuja. Jos kilpailuehdotuksessa tai sen osassa käytetään aiheena tekijänoikeudenalaisia teoksia tai niiden osia, tulee kilpailuehdotukseen liittää selvitys käytettyjen teosten tai niiden osien alkuperästä sekä yksityiskohtainen todistus siitä, että teosten tai niiden osien käytöstä on kirjallinen lupa niin, että se mahdollistaa tähän kilpailuun osallistumisen sekä immateriaalioikeuksien luovutuksen liitteenä olevan sopimuksen, "Sopimus juhla- ja erikoisrahojen tekijänoikeuksien luovuttamisesta", mukaisesti. Ehdotukseen tulisi myös liittää kaikki suunnitteluprosessissa käytetyt valokuvat, jotka esittävät henkilöitä, sekä selvitys näiden valokuvien alkuperästä. Kilpailuehdotuksen tekijä vastaa itse mahdollisista tekijänoikeusmaksuista.

Se tekijä, jonka ehdotus valitaan toteutettavaksi, sitoutuu samalla viimeistelemään mallit rahan lyöntivaatimusten mukaisiksi sekä luovuttamaan mallit ja ehdotukseen liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet valtiolle. Suunnittelija solmii erillisen, liitteen 1 mukaisen, sopimuksen valtiovarainministeriön kanssa taloudellisten tekijänoikeuksien

siirtymisestä valtiolle. Teoksen moraaliset oikeudet säilyvät taiteilijalla. Toteutettavan kuva-aiheen suunnittelija sitoutuu myös toimittamaan valtiovarainministeriölle lopullisen version asetuskuvasta, joka vastaa lyötävän juhlarahan kuva-aihetta.

Muut kilpailijat säilyttävät oikeutensa ehdotuksiinsa, mutta palkitut kilpailijat luovuttavat mallit juhlarahalautakunnalle ilman eri korvausta.

Osallistuessaan kilpailuun osallistuja samalla hyväksyy tämän kilpailuohjelman säännöt.

6. PALKINNOT

Kilpailussa jaetaan seuraavat palkinnot:

- Jokaiselle kutsutulle taiteilijalle, joka määräaikaan on jättänyt ehdotuksensa kilpailuun, maksetaan 2000 euron suuruinen kutsupalkinto.
- Toteutettavan ehdotuksen tekijälle maksetaan lisäksi 3000 euron palkinto.

Palkintolautakunta voi enemmistön päätöksellä jakaa yhteenlasketun palkintosumman toisinkin tai jättää palkintoja jakamatta.

Kilpailun järjestäjä päättää teoksen tilaamisesta. Kilpailun järjestäjä voi myös päättää olla tekemättä tilausta.

Palkinto ei ole palkinnon saajalle palkkaa, vaan muuta veronalaista ansiotuloa.¹

Mikäli suunnittelija ei täytä kohdan 5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET velvoitteita tai suunniteltu työ tämän kilpailun sääntöjä juhlarahalautakunta voi periä palkintosumman takaisin ja päättää toteutettavasta työstä erikseen.

7. KILPAILUAIKA

Kilpailuaika päättyy perjantaina **12.9.2025**, johon mennessä kilpailuehdotukset on toimitettava Sinebrychoffin taidemuseoon, Bulevardi 40, 00120 Helsinki.

Työt voi toimittaa joko postitse tai tuoda paikan päälle Sinebrychoffin taidemuseon turvavalvomoon (HUOM: sisäänkäynti rakennuksen vasemmalta puolelta, Southpark-

¹ Palkinto maksetaan työkorvauksena. Mikäli suunnittelija kuuluu enakkoperintärekisteriin, työkorvauksesta ei pidätetä ennakonpidätystä sitä maksettaessa. Muutoin ennakonpidätys tehdään, ja suunnittelijan tulee toimittaa Valtiovarainministeriölle työkorvaus-verokortti. Mikäli suunnittelijalla on toiminimi sekä YEL-vakuutus, eläkevakuutusmaksut ovat kunnossa. Mikäli suunnittelijalle ei ole YEL-vakuutusta, vähentää Valtiovarainministeriö voimassa olevien eläkevakuutussäännösten mukaisesti työkorvauksesta julkisten alojen eläkemaksun (JuEL-maksu): <https://urly.fi/3M2E>

ravintolaa vastapäätä, puh. 0294 500 465). Kilpailuehdotuksia otetaan vastaan arkipäivisin klo 8:00-17:30.

Mikäli ehdotukset toimitetaan postitse, tulee ehdotus toimittaa perillekantona Sinebrychoffin taidemuseoon. Paketteja ei noudeta Postin toimipisteistä.

Ehdotukset tulee toimittaa hyvin suljetuissa paketeissa, ja olla osoitettuna kilpailusihteerille: Elina Hämäläinen, valtion taideteostoimikunta.

8. KILPAILUN TUOMARISTO

Palkintolautakunnan muodostavat seuraavat henkilöt:

Juhlarahalautakunta:

Saara Karhunen, amanuenssi, Kiasma (puheenjohtaja)
Juha Halonen, budjettineuvos, valtiovarainministeriö (varapuheenjohtaja)
Paula Hohti, professori, Aalto-yliopisto
Reetta Hänninen, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto
Jussi Kangas, toimistopäällikkö, Suomen Pankki
Tuomas Sukselainen, VTT
Paula Salmela – Suomen Taiteilijaseurannimeämä edustaja

Palkintolautakunta käyttää juhlarahan toimittajan (rahan lyöjä) edustajaa ja/tai erillistä asiantuntijaa rahan toteutettavuuden teknisenä asiantuntijana.

Palkintolautakunnan sihteerinä toimii Elina Hämäläinen valtion taideteostoimikunnasta. Sihteeri ei osallistu päätöksentekoon.

Kilpailutöiden arvostelussa kiinnitetään huomiota ehdotuksen taiteellisuuteen, aiheen- ja ajanmukaisuuteen sekä toteutuskelpoisuuteen.

9. TULOSTEN JULKISTAMINEN

Tulos annetaan tiedoksi kaikille kutsutuille taiteilijoille henkilökohtaisesti. Kilpailutuloksista tiedotetaan julkinentaide.fi -sivustolla. (<https://www.julkinentaide.fi/>).

Kilpailu ratkeaa **31.10.2025** mennessä.

10. KILPAILUTÖIDEN PALAUTUS

Kaikki kilpailutyöt siirtyvät valtiovarainministeriön omistukseen. Palkitut kilpailutyöt säilytetään juhlarahalautakunnan arkistossa kilpailun päättymisen jälkeen.

11. LISÄTIEDOT

Kilpailuohjelmaa tai -ehdotuksia koskevia lisäkysymyksiä voi esittää kilpailun välityshenkilölle, Suomen Taiteilijaseuran hallintokoordinaattorille, Laura Salo, laura.salo@artists.fi

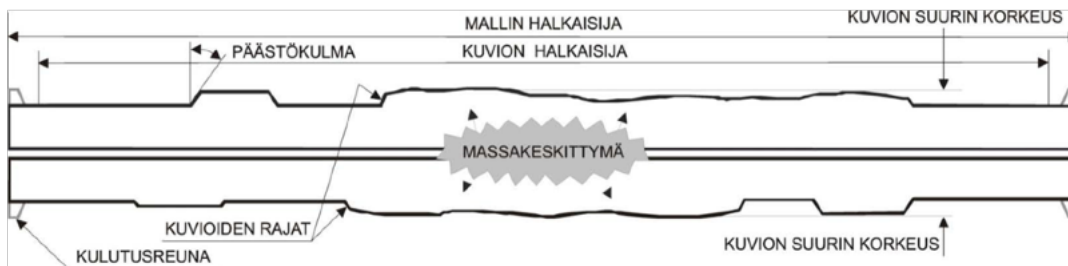
Kysymykset on esitettävä **31.7.2025** mennessä. Saapuneet kysymykset vastauksineen ovat kaikkien nähtävillä **7.8.2025** mennessä internet-osoitteessa <https://www.artists.fi/fi/qjankohtaista/ilmoitustaulu#taidekilpailut>.

Lisätietoja kilpailun käytännön asioista antaa kilpailusihteeri, Elina Hämäläinen, elina.hamalainen@kansallisgalleria.fi, puh. 050-5780 771.

Juhlarahan mallin tekniset vaatimukset

1. Malli tehdään kestävästä ja mattapintaisesta materiaalista (esim. kipsi tai muovi) ja sen tulee olla väriltään valkoinen.
2. Mallin halkaisija on n. 200 mm.
3. Rahan kuvio tulee sommitella mallin sisäpuolelle, jonka halkaisija on n. 180 mm.
4. Malliin ei saa tehdä kynällä merkintöjä.
5. Kuvion suurin korkeus peruspinnasta on 2,5 mm. Ohuiden kohtien (köydet tms.) korkeus saa kuitenkin olla enintään 0,2 kertaa kuvion leveys peruspinnasta.
6. Moleminpuolista korkeaa kuviota tulisi välttää (katso piirroksessa kohta ''Massakeskittymä'').
7. Arvomerkinnumerien numeroiden ja merkkien fontin koko tulee olla vähintään 14 mm.
8. Kuvioiden rajojen tulee olla selvät.
9. Malliin voi halutessaan tehdä kulutusreunan.

Alla olevassa kuvassa mallit on esitetty ''selät vastakkain'', jotta kuvioiden sijainti rahassa olisi havainnollinen.

3D-mallin mitat

